

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Medier (valgfag) Læseplan

2019

Indhold

1	Læseplanens funktion	3
2	Læseplanens opbygning	4
3	Fagets formål og identitet	5
3.1	Fagets formål	5
3.2	Fagets identitet	5
4	Fagets kompetenceområder og kompetencemål	6
4.1	Medieproduktion	6
4.2	Medieanalyse	6
5	Udviklingen i indholdet i undervisningen	7
5.1	Medieproduktion	7
5.2	Medieanalyse	8
6	Tværgående emner og problemstillinger	10
7	Tværgående temaer	11
7.1	Sproglig udvikling	11
7.2	It og medier	11
7.3	Innovation og entreprenørskab	12

Læseplanens funktion

Læseplanen beskriver grundlaget for undervisningen i faget. Læseplanen fortolker forholdet mellem skolens formål, lovens centrale bestemmelser om undervisningens tilrettelæggelse og de fagspecifikke bestemmelser i Fælles Mål.

Fagformålet beskriver, hvordan faget bidrager til at opfylde folkeskolens formål, og angiver den overordnede retning for tilrettelæggelsen af undervisning i faget. Fagformålet og de underliggende kompetencemål samt færdigheds- og vidensområder er således den overordnede ramme for lærerens overvejelser om tilrettelæggelse af undervisningen, herunder overvejelser vedrørende valg af undervisningens indhold.

Læseplanen udfolder de bindende kompetencemål samt færdigheds- og vidensområderne i Fælles Mål, hvor det faglige indhold konkretiseres. Læseplanen uddyber kompetencemålene og beskriver det indhold og den progression, der skal knytte sig til kompetencemålene, med henblik på at give en ramme for lærernes valg af indhold.

Læseplanen beskriver de bindende færdigheds- og vidensområder, der ligger under fagets kompetencemål på de enkelte trinforløb. Færdigheds- og vidensområderne angiver i overskriftsform afgørende faglige elementer i arbejdet hen imod at indfri kompetencemålene som udgangspunkt for bestræbelsen på at opfylde fagformålet og skal danne udgangspunkt for tilrettelæggelsen af undervisningen.

2 Læseplanens opbygning

Læseplanen for medier er opbygget på følgende måde:

Kapitel 3 beskriver fagets formål og identitet, samt hvordan faget relaterer sig til folkeskolens formål.

Kapitel 4 beskriver fagets kompetenceområder og kompetencemål. Kapitlet beskriver desuden kompetenceområdernes indbyrdes sammenhæng.

Kapitel 5 beskriver færdigheds- og vidensområderne for begge kompetenceområder. Beskrivelserne tager udgangspunkt i de kompetencemål, der er for kompetenceområdet.

Kapitel 6 beskriver fagets rolle i tværfaglig undervisning.

Kapitel 7 beskriver, hvordan faget kan bidrage til arbejdet med folkeskolens tværgående temaer.

3 Fagets formål og identitet

Fagets formål

Eleverne skal i faget medier udvikle kompetencer til at kunne producere og analysere sociale og personlige medieudtryk, herunder digitale billeder.

Stk. 2. Eleverne skal gennem arbejde med egenproduktion og aktuelle medieproduktioner opnå indsigt i formidling, både som producent, bruger og deltager.

Stk. 3. I medier skal eleverne opnå forståelse af tidssvarende mediers betydning i et kulturelt perspektiv, med henblik på at styrke deres handlemuligheder i og uden for skolen.

3.1 Fagets formål

Målet med valgfaget medier er at udvikle elevernes bevidsthed om, hvordan de udtrykker sig kommunikativt og æstetisk i forskellige sammenhænge, og at udvikle elevernes kommunikationskritiske kompetence, når de bruger andres medieprodukter.

Gennem arbejde med egenproduktion får eleverne styrket deres formidlingsevner, og de bliver bevidste om deres rolle som producenter, brugere og deltagere.

Elevernes arbejde med samtidens analoge og digitale udtryksformer er centrale i faget, og gennem deres selvstændige arbejde bliver de i stand til at begå sig og handle i et demokratisk samfund, der i stigende grad præges af medierne og deres logik. Faget bidrager til elevernes alsidige udvikling, ved at eleverne arbejder æstetisk og kommunikativt med at udtrykke sig. Faget bidrager til kulturel forståelse, ved at eleverne tager udgangspunkt i deres egen mediebrug og derigennem lærer at forholde sig bevidst til medier som en del af deres samtid.

3.2 Fagets identitet

Medier kan bredt forstås som forskellige kanaler, platforme, teknologier, apparater o. lign., der bruges, når mennesker vil kommunikere med hinanden. I valgfaget medier kan man derfor inddrage mange forskellige produkter, genrer og typer af medier afhængigt af deres relevans for det enkelte forløb og for elevernes brug af medier.

Faget tager udgangspunkt i elevernes egen medieproduktion, samt deres brug og analyse af medier, og er kendetegnet ved praktiske, skabende og æstetiske arbejdsformer.

Særegent for faget er inddragelse af medier, eleverne selv kender til, og som tager udgangspunkt i emner, der er relevante for dem selv og deres deltagelse i samfundet. Deres egne produktioner indeholder bevidste æstetiske og kommunikative valg, og både medieanalyse og -produktion kræver, at eleverne kan forholde sig til den kultur som medieproduktet indgår i, de muligheder som det enkelte medie har, såvel som til modtagerne af produktet.

4 Fagets kompetenceområder og kompetencemål

Fagets to kompetenceområder; medieproduktion og medieanalyse, understøtter hinanden. Undervisningen kendetegnes af en tæt sammenhæng mellem produktion og analyse, idet eleverne både forholder sig analytisk, når de vurderer andres produktioner, og når de selv skaber medieproduktioner. Eleverne veksler altså mellem at være brugere af andres medier og være producenter af egne medieudtryk, og de er således deltagere i samtidens mediebillede. Dette fokus bevidstgør eleverne, og styrker deres handlemuligheder, både i undervisningen og i deres hverdag uden for skolen.

4.1 Medieproduktion

Kompetencemålet for medieproduktion:

Eleven kan kommunikere med digitale medier i egne og fælles produktioner.

I undervisningen arbejder eleverne med forskellige medieproduktioner fra idé til publicering. En produktion indeholder både tekniske, kommunikative, æstetiske og kreative overvejelser.

Eleverne arbejder sig, gennem produktive forløb, frem mod et grundigt kendskab til mediernes teknikker, multimodale virkemidler og de måder, medieprodukter anvendes og opfattes på. Samtidig skal eleverne udvikle færdigheder i, og viden om at kommunikere målrettet, og om ansvarlig deltagelse i forskellige mediesammenhænge.

4.2 Medieanalyse

Kompetencemålet for medieanalyse:

Eleven kan vurdere medieproduktioner i et kulturelt perspektiv.

I undervisningen arbejder eleverne med at analysere og vurdere et alsidigt udvalg af udtryksformer og genrer. Udvalget kan bestå af aktuelle medieprodukter fra elevernes samtid, men også tidligere tiders medieudtryk kan inddrages.

Gennem analyse og vurdering af egne og andres medieproduktioner, udvikles elevernes forståelse af de hensigter, hvormed forskellige mediegenrer bliver produceret. De lærer desuden at forholde sig kritisk til kilder, og at blive bevidste om andres intentioner.

5 Udviklingen i indholdet i undervisningen

Det følgende kapitel beskriver de færdigheds- og vidensområder, som udgør det indhold, der leder frem mod kompetencemålet inden for fagets to kompetenceområder.

5.1 Medieproduktion

I arbejdet med kompetencemålet medieproduktion: *eleven kan kommunikere med digitale medier i egne og fælles produktioner*, er der fokus på eleverne som afsendere og producenter af medieproduktioner. Kompetenceområdet lægger op til, at eleverne bliver bevidste om de overvejelser man bør gøre sig gennem skabelsen af en medieproduktion. Overvejelserne omhandler både tekniske, praktiske, etiske, kommunikative og æstetiske forhold.

Kompetenceområdet medieproduktion omfatter fem færdigheds- og vidensområder:

- **Produktionsproces** omhandler elevernes arbejde med at skabe multimodale medieudtryk.
- **Multimodale virkemidler** fokuserer på elevernes arbejde med at skabe varierede og personlige medieudtryk.
- **Kommunikation** er centreret omkring elevernes evne til at mediere et budskab i forhold til en defineret målgruppe.
- **Medieadfærd** fokuserer på elevernes mediebrug i henhold til gældende jura og etik.
- **Udstyrsbetjening** fokuserer på elevernes anvendelse af udstyr til at optage, redigere og dele medieudtryk.

Produktionsproces

En produktionsproces er kendetegnet ved at inddrage alle relevante faser og arbejdsgange omkring en medieproduktion, dvs. alt fra idéudvikling til planlægning, udførelse, publicering, evaluering og evt. vedligeholdelse af et medieprodukt.

Eleverne arbejder med produktionsprocessens faser og strukturer, således at de kan omsætte deres egne idéer til færdige produkter. Det er væsentligt, at eleverne undervejs i deres arbejde bliver bevidste om, hvordan deres valg i produktionsfasen påvirker modtagernes opfattelse af medieproduktionen.

Multimodale virkemidler

Multimodale virkemidler handler om, hvordan flere modaliteter optræder i samme produktion – det kan fx være billede, lyd, tekst og grafik. Hensigten er, at eleverne bliver bevidste om, hvordan forskellige modaliteter gensidigt supplerer og udfolder betydningen af et indhold.

Der fokuseres på, at eleverne opnår kendskab til, hvordan forskellige, multimodale virkemidler kan udvide, specificere og kontrastere indholdet i udtryksformerne, således at de kan bruge medierne aktivt og kreativt. Undervisningen bidrager til, at eleverne kan anvende multimodale virkemidler som en del af deres personlige udtryk, såvel som til at understøtte faglig formidling.

Kommunikation

Kommunikation i medier er ofte præget af komplekse forhold, fx kan der både være mange afsendere og mange forskellige modtagere af den samme medieproduktion; det man typisk kalder massemedier.

Der fokuseres på, at eleverne bliver bevidste om, hvordan man målretter et budskab på relevante platforme, og til forskellige modtagere, i forskellige sammenhænge.

Hensigten med undervisningen er, at eleverne lærer at identificere behov i en given kommunikationssituation, at de kan vælge medieudtryk og platforme for et varierende udvalg af kommunikationsopgaver, samt at de opnår kendskab til forskellige platformes muligheder og begrænsninger for kommunikation.

Medieadfærd

Både som producent og bruger af medier skal man have kendskab til, hvad der er juridisk og etisk acceptabelt i relation til medieprodukter. Undervisningen i medieadfærd handler om de etiske og juridiske aspekter i forhold til at kommunikere, publicere og dele medieudtryk. Fokus i undervisningen er på at give eleverne etisk og juridisk indsigt i de udfordringer kommunikation, i mere eller mindre offentlige sammenhænge, kan have.

Hensigten er, at eleverne bliver i stand til at udtrykke sig etisk ansvarligt og hensigtsmæssigt, samt at de bliver bevidste om juridiske forhold, fx i henhold til opbevaring af data, ophavsret og deling af egne og andres medieprodukter og -udtryk på fx sociale medier.

Udstyrsbetjening

Betjening af udstyr handler om at vælge og anvende simpelt, såvel som mere avanceret udstyr, til at optage, redigere og dele multimodale medieudtryk. Undervisningen fokuserer på, at eleverne bliver bevidste om, hvad de forskellige teknologier, fx tablets, mobiltelefoner og andre digitale enheder, kan, hvilke platforme der passer bedst til formålet, og hvordan produktionen skal bruges af modtagerne.

Hensigten med undervisningen er, at eleverne lærer at anvende optage-, billedbehandlings- og redigeringsudstyr og andet software, der gør dem i stand til at foretage kvalificerede valg i arbejdet med deres produktion.

5.2 Medieanalyse

I arbejdet med kompetencemålet medieanalyse: *eleven kan vurdere medieproduktioner i et kulturelt perspektiv*, er der fokus på eleverne som brugere og modtagere af medieproduktioner. Kompetenceområdet lægger op til, at eleverne bliver bevidste om de intentioner, der kan ligge bag medieproduktioner, og hvordan man som producent og modtager bevidst bruger og kritisk vurderer medieprodukter. Bevidstheden omhandler både den kultur, medierne præsenterer og repræsenterer, og den måde medierne er designet på, den æstetik, medieproduktionen gør brug af, og de genrer og typer af medier, man kan møde.

Kompetenceområdet medieanalyse omfatter fire færdigheds- og vidensområder:

- **Mediegenrer** fokuserer på elevernes indsigt i forskellige genrer med henblik på at kunne perspektivere egen produktion.
- **Medieæstetik** omhandler elevernes skelnen mellem mediespecifikke virkemidler og deres betydning for form og udtryk i billeder, grafik, tekst og lyd.
- **Mediedesign** er centreret omkring analyse af produktioners opbygning og organisering.
- **Mediekultur** fokuserer på elevernes kendskab til principper for brug af forskellige medieplatforme og den kontekst medieproduktet indgår i.

Mediegenerer

Inden for analoge og digitale medier, findes der mange former for genrer og sammensmeltning af genrer. For at kunne forstå de forskellige medieudtryk, er det væsentligt, at man kender til og kan skelne mellem forskellige genrer, og hvordan genrerne påvirker og overlapper hinanden.

Undervisningen tager udgangspunkt i de medieproduktioner og genrer, som eleverne bruger i deres hverdag, og den inddrager eller perspektiverer til andre genrer, fx fra andre tidsperioder eller genrer, som eleverne ikke umiddelbart selv opsøger.

Hensigten med undervisningen er, at eleverne lærer at genkende forskellige medieudtryksgenrekonventioner, og at de lærer at forholde sig til sammenhængen mellem produktions form og indhold.

Medieæstetik

Alle medieproduktioner består af et indhold, der er udformet i en bestemt form og med en æstetik, der ofte hænger sammen med en konkret genre, som bliver præsenteret i et bestemt design.

Fokus for undervisningen er multimodale medieudtryk – fx billeder, grafik, layout, lyd og musik, der anvender forskellige virkemidler, fx filtre, vinkler og effekter. Gennem arbejdet med medieprodukterne bliver eleverne bevidste om, hvordan formsprog bl.a. påvirker modtagerens oplevelse og forståelse af produktet. Hensigten med undervisningen er, at eleverne bevidst og kritisk kan bruge, analysere og diskutere sammenhængen mellem produktets form og indhold.

Mediedesign

Multimodale udtryk er typisk komplekse medieprodukter med flere lag. Medieudtrykket i sig selv, den kontekst det optræder i, samt de brugsmuligheder det lægger op til, udgør tilsammen et mediedesign, man som bruger må forholde sig til.

I undervisningen fokuseres der på opbygning af enkle og sammensatte mediedesigns, fx præsentationsprogrammer, lydmontager, websider eller sociale medier. Der arbejdes desuden med, hvordan de enkelte aspekter i medieproduktet er designet, hvordan helheden er opbygget og organiseret, og hvilken brug medieproduktet lægger op til.

Hensigten med undervisningen er, at eleverne lærer at identificere de enkelte aspekter og vurdere sammenhængen mellem de forskellige lag, der forekommer i et mediedesign. Herigennem bliver eleverne bevidste om intention og påvirkning, når de bruger andres medieprodukter, og samtidig opnår de øget bevidsthed, når de selv producerer medieudtryk.

Mediekultur

Mediekulturen er kompleks og både genrer, funktioner, teknologier og udtryk smelter sammen og er præget af konvergens. Undervisningen kan inddrage mange forskellige former for medieudtryk, fra forskellige perioder og i forskellige kulturelle sammenhænge.

Undervisningen leder frem mod, at eleverne opnår kendskab til mediekulturer og derigennem kan vurdere betydningen af medier i sociale og kulturelle sammenhænge. Eleverne skal lære, at medieudtryk produceres og opleves i en historisk, social og faglig kontekst, og at de har betydning for, hvordan vi opfatter os selv, hvordan vi forholder os til omverdenen, og hvordan vi anskuer fortiden og nutiden.

6 Tværgående emner og problemstillinger

Medier indgår i alle skolens fag og er desuden centrale i elevernes fritid. Det er derfor oplagt, at valgfaget tager udgangspunkt i den samtid og hverdag, eleverne befinder sig i, og at man inddrager valgfagets emner og produktioner i skolens øvrige fag, så bredden i faget bliver tydelig, og så valgfaget både udvider og understøtter elevernes læring i de øvrige fag i skolen.

Valgfaget medier spiller naturligt sammen med mange af skolens øvrige fag. Den æstetiske dimension i arbejdet med medier indgår også i fag som dansk, billedkunst og musik, fx som samspillet mellem formsprog og betydningsindhold. Sprogfagene har en del fagligt indhold, der også er relevant i mediefaget, både inden for det sproglige, det kommunikative og det kulturelle felt, fx når eleverne formidler deres viden og færdigheder om et emne eller på et fremmedsprog. Samfundsfag og historie spiller en vigtig rolle i valgfagets fokus på medieprodukters sammenhæng med den aktuelle samtid, den historiske dimension og ikke mindst på forholdet mellem lovgivning, politik og demokrati. Matematikfaget bliver relevant, hvis man i forhold til medieadfærd vælger at arbejde med digitale fodspor, algoritmer og lignende.

Elevernes formidling af faglig viden, fx i forbindelse med emne- eller projektarbejde, er en del af alle skolens fag, og her anvender eleverne ofte deres egne medieproduktioner som en del af den faglige formidling. Det er derfor oplagt at inddrage den viden og de erfaringer, som eleverne har tilegnet sig i valgfaget medier.

7 Tværgående temaer

Alle fag skal have fokus på de tre tværgående temaer: sproglig udvikling, it og medier samt innovation og entreprenørskab.

7.1 Sproglig udvikling

Der arbejdes med sproglig udvikling inden for fire dimensioner:

- Tale
- Lytte
- Skrive
- Læse.

Arbejdet med mundtlig og skriftlig kommunikation er et gennemgående element i valgfaget, både i analyse- og produktionsdelen. Faget er præget af kommunikation, og eleverne arbejder med, hvad de kommunikerer, hvordan de målretter kommunikationen, hvor de kommunikerer, hvem de målretter kommunikationen imod og hvorfor. Desuden øver de sig i hensigtsmæssig kommunikation, fx genre og indhold, når de skal lave deres egne produktioner og når de analyserer andre produktioner.

Eleverne udvikler deres mundtlighed i forhandlinger og samarbejde, idet de skal blive enige om hvordan de skal løse en given opgave, når de præsenterer og analyserer medieprodukter og når de giver feedback til andre på deres produktioner.

Elevernes skriftsprog udvikles som led i præproduktionen, hvor eleverne pitcher idéer, laver produktionsplaner og manuskripter og udvikler elementer til deres medieprodukter. Undervejs i arbejdet tilegner eleverne sig viden ved at læse, både analoge og digitale tekster.

Fagligt samarbejde om konkrete produktioner lægger op til, at elever og lærere bruger relevante fagudtryk, der er knyttet til både medieproduktion og -analyse. Læreren underviser og støtter eleverne i at tilegne sig det fagspecifikke sprog og forstå indholdet.

7.2 It og medier

Valgfaget medier har et stort indholdsmæssigt sammenfald med det tværgående tema it og medier, da faget er centreret omkring analyse og produktion af medieproduktioner. It og medier indgår som en selvfølgelig og integreret del af undervisningen i medier. Området arbejder med fire elevpositioner, der indgår på forskellig vis i alle fagets forløb og indhold:

- Eleven som analyserende modtager
- Eleven som kritisk undersøger
- Eleven som målrettet og kreativ producent
- Eleven som ansvarlig deltager.

Valgfaget medier er en overbygningsaktivitet, der bygger videre på det grundlæggende mediarbejde, der har fundet sted i skolens øvrige fag, gennem skoleforløbet. Brugen af it og medier i skolens øvrige fag indgår også i valgfaget; her med et større fokus på de forskellige mediers sammenhæng mellem form og indhold, og med mulighed for at sammenligne forskellige mediers karakteristika, styrker og svagheder.

7.3 Innovation og entreprenørskab

Innovation og entreprenørskab kan udskilles i fire indbyrdes afhængige dimensioner:

- Handling
- Kreativitet
- Omverdensforståelse
- Personlig indstilling.

Alle fire områder kommer til udtryk i elevernes arbejde med medieproduktion og -analyse. For at arbejde produktivt og analytisk i mediefaget skal eleverne både kunne forstå deres omverden og ønske at bidrage til denne. Med udgangspunkt i deres egen brug af og forståelse for medier, forholder eleverne sig skabende og analyserende, så både de selv og deres omverden forandres. Eleverne arbejder sammen om at løse konkrete opgaver, mens læreren vejleder undervejs. Denne iterative arbejdsform stiller krav til, at eleverne løbende justerer og forbedrer deres produkt.

Når eleverne arbejder med innovation og entreprenørskab, er der fokus på værdiskabelsen. Den værdi der skabes kan være af både økonomisk, social eller kulturel art. I mediefaget kan produktet fx være med til at skabe en værdi for andre brugere og modtagere. Det er vigtigt for forløbet, at eleverne bliver bevidste om, hvilken værdi deres produkt har været med til at skabe, uanset værdiens art.

Igennem deres produktion af medier, arbejder eleverne med deres kreativitet og personlige udtryk. Uanset om formålet med medieproduktet er at underholde eller oplyse, har eleverne fokus på at formidle deres viden eller budskab, i den form der bedst understøtter indholdet. De skal bruge deres viden og erfaringer fra skolens øvrige fag og fra deres eget mediebrug på nye måder og med konkrete formål.

**Medier (valgfag)
- Læseplan 2019**

Udgivet i 2020

Design: BGRAPHIC

Denne publikation kan ikke bestilles.
Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:

www.emu.dk

Børne- og Undervisningsministeriet
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

